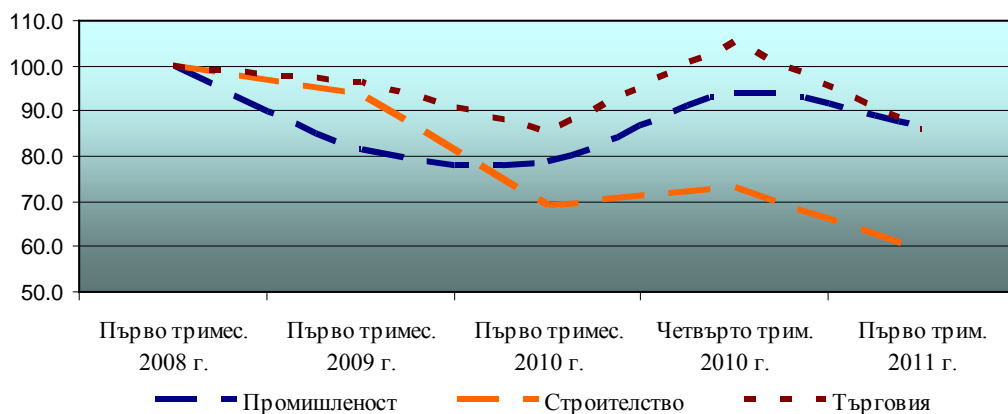

ИЗЛИЗАМЕ ЛИ ОТ КРИЗАТА – ПО-СКОРО НЕ

Излиза ли България от икономическата криза е въпросът, който си задават и експерти, и граждани. Този въпрос е обект и на многобройни анализи и коментари. Изводите от тях, в повечето случаи, са от крайно оптимистични до умерено песимистични. За всички, обаче, е характерно, че в тях преобладават разсъждения и сравнително малко числова информация, която да дава възможност на обществеността сама да направи оценка и да си отговори на този актуален въпрос.

„Българска агенция за кредитен рейтинг” непрекъснато следи икономическата обстановка в страната и анализира състоянието на предприятията. Резултатите от анализите, извършени на база на информация от краткосрочната бизнес статистика на Националния статистически институт, показват, че нефинансовите предприятия от основните икономически отрасли продължават да изпитват затруднения. Независимо от някои положителни резултати през отделни периоди след началото на кризата, нивата от 2008 година все още не могат да бъдат достигнати. Промисленото производство през първото тримесечие на тази година в сравнение с първото тримесечие на 2008 година е с над 13 % по-малко, оборотът в търговията – с близо 15 %, а произведената строителна продукция – с над 40 % по-малко. През същия период – първо тримесечие на 2011 година, производствената дейност е намаляла и в сравнение с предходното тримесечие – четвъртото на 2010 година: промисленото производство – със 7.5 %, строителната продукция с 41 % и оборота в търговията с 18.5 %.

Индекси на производството в промишлеността и строителството и на оборота в търговията при база I-во трим. 2008 г..100

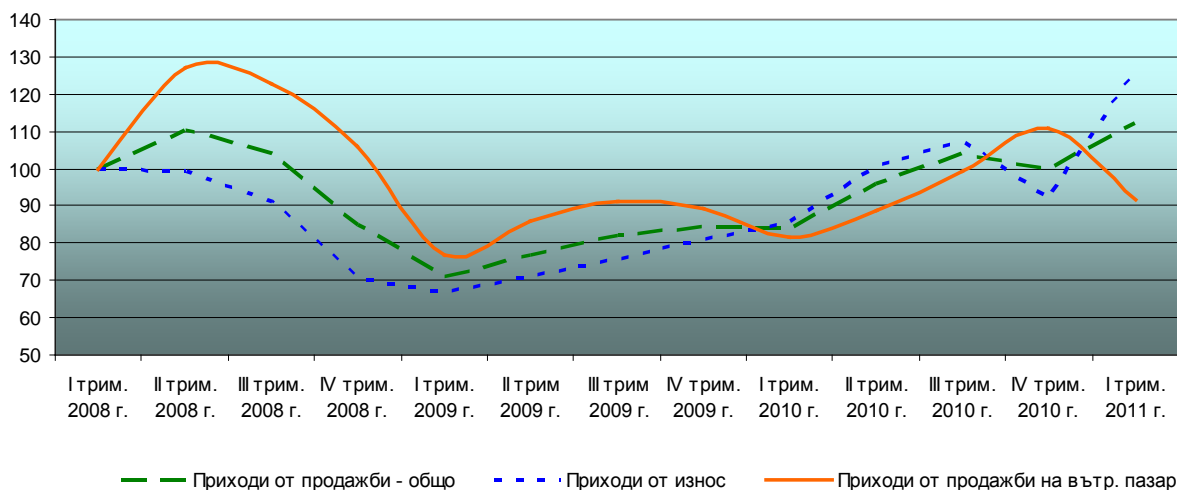

Намалението на производствената дейност през първото тримесечие на тази година на нефинансовите предприятия от промишлеността, строителството и търговията дава

основание да се очаква намаление и на добавената стойност през този период, още повече, че индексите на НСИ са конструирани така, че в максимална степен да отразяват изменението на добавената стойност.

„Българска агенция за кредитен рейтинг” анализира детайлно икономическото състояние на стоте най-големи предприятия от преработващата промишленост. По отделни показатели, характеризиращи дейността им, резултатите са относително положителни. През първото тримесечие на тази година произведената продукция е с близо 11 % по-голяма в сравнение със същия период на 2008 година, а приходите от продажби – с над 12 %. Както непрекъснато, обаче, е подчертавано до сега, това увеличение се дължи единствено на увеличения обем на износа, който през последното тримесечие има най-високи стойности през периода от 2008 година до сега. Приходите от продажби на вътрешния пазар, обаче, все още не могат да достигнат нивата от 2008 година, като през първото тримесечие те са с 8.5% по-малко в сравнение със същия период на 2008 година и с над 17 % по-малко в сравнение с последното тримесечие на 2010 година.

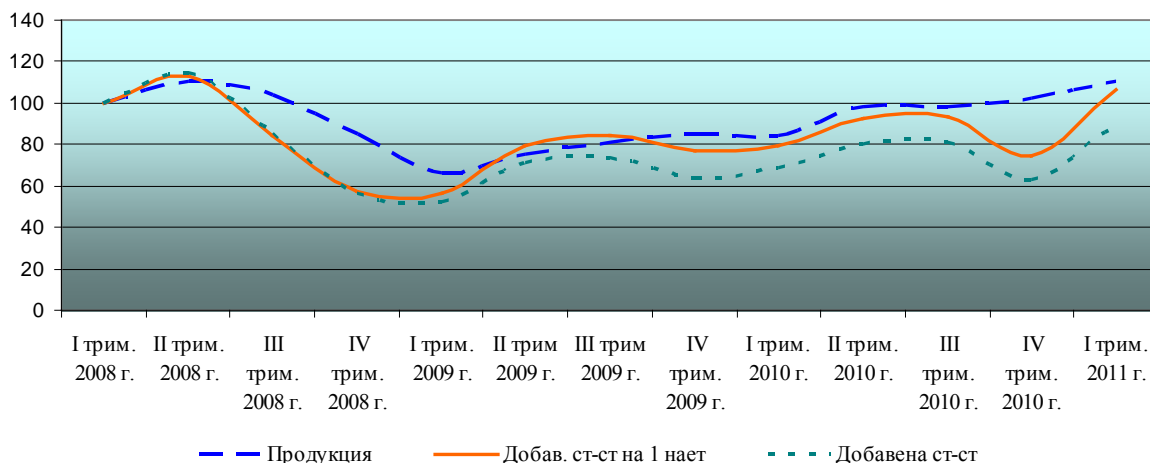
Индекси на приходите от продажби - общо, приходите от износ и приходите от продажби на вътрешния пазар - първото тримесечие на 2008 г. = 100

При оценката на потенциала на износа за излизане от кризата трябва да се има предвид, че той се реализира от сравнително ограничен брой предприятия в преработващата промишленост – по-малко от 10 % от всички предприятия, а основните износители са съвсем малко. От съществено значение е и фактът, че в структурата на износа преобладават стокови групи с относително ниска добавена стойност. Това обяснява защо при 17 % увеличение на износа в сравнение с първото тримесечие на 2008 година, произведената добавена стойност е с близо 10 % по-малко.

След не малко колебания през 2010 година, през първото тримесечие на тази година е регистрирано сравнително високо увеличение на ефективността на производството, измерена чрез произведената добавена стойност от едно заето лице. В сравнение със същия период на 2008 година нарастването е с над 6 %.

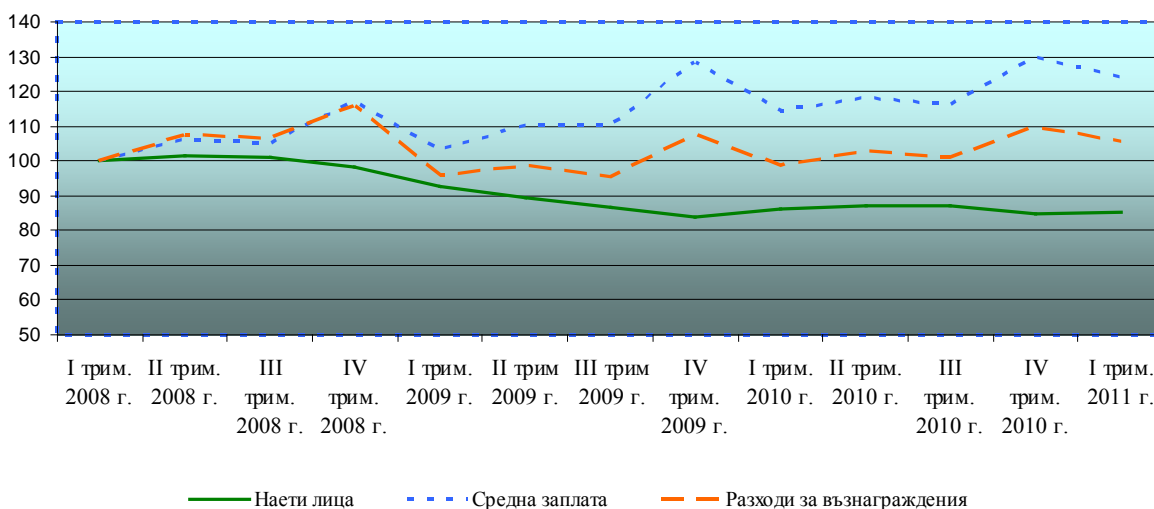
Индекси на продукцията, добавената стойност на един зает и средната работна заплата - първото тримесечие на 2008 г. = 100

Трябва да се има предвид, обаче, че увеличената производителност почти изцяло се дължи на намалението на броя на заетите лица в предприятията. Намалението на персонала започва през четвъртото тримесечие на 2008 година и продължава до четвъртото тримесечие на 2009 година, след което броя на заетите с малки колебания е сравнително устойчив и от началото на 2010 година те са с 15-17 % по-малко в сравнение с първото тримесечие на 2008 година.

За разлика от разглежданите до сега показатели, данните за средната работна заплата дават основание да се посочи трайна тенденция на увеличение. През целия период от началото на 2008 година до сега тя нараства, като увеличението е най-голямо през четвъртото тримесечие на 2010 година – с близо 30 % в сравнение с първото тримесечие на 2008 година, а през първото тримесечие на тази година – с над 24 %. Както при добавената стойност на един зает, така и при средната работна заплата, увеличението е преди всичко за сметка на намаляването на броя на заетите. Разходите за възнаграждение са относително постоянни.

Индекси на наетите лица, средната заплата и разходите за възнаграждения при база първото тримесечие на 2008 г. = 100

По въпроса дали излизаме от кризата или не вероятно ще има още много коментари с различни мнения. Нашето мнение е, че ще се отнася до нефинансовите предприятия от

промишлеността, строителството и търговията, е все още рано да се мисли, а още по-малко да се говори, че проблемите и трудностите са преодоленни, което всъщност се потвърждава и с последните данни на НСИ за БВП и добавената стойност през първото тримесечие на 2011 година.

Материалът е разработен от екипа на БАКР с ръководител г-н Спас Костов